

This e-book was digitized from an original copy by the West African Research Association for the African Language Materials Archive (ALMA) project. Original funding for this project was provided by [UNESCO](#) and the [Council of American Overseas Research Centers \(CAORC\)](#) in cooperation with the [West African Research Association](#) and [Columbia University](#).

Please see the following web sites for more information about the ALMA project, contributing authors, and more titles in the series.

- Digital Library for International Research catalog: <http://catalog.crl.edu/search~S16>
- African Language Materials Archive (ALMA): <http://www.dlir.org/e-books.html>
- African language materials including interviews in video and PDF versions, documentary video, translation work, and bibliographies can be viewed at <http://alma.matrix.msu.edu>.

Pagb koeese

Yaa Burkina faso pagbā yoor yīnga la
seb kānga na yit kiuug-kiuugu . Yaa yam vēnegr la yam pukr sebre
limor 01, Sigr kiuugu, yoom 2001 W.25

D ma bi pokse , d tēeg tū yaa tōnd n zāad ninbuiidā,
d yik n zab d yel-segdse yīnga

- . Neb yak lagem n kē kāadem
- . Sā n yaa ne bāensā rotē : Kom-bāooneg sēn be
bāens rotē
- . Kom-yōkdse
- . Kom-bāoonegā tuuma
Būmb sēn sāamd sūuri

Sūur gomde

'Pagb koees' yaa Burkina rūndā tēngā taoor rāmba Faso pagbā yuor yīng la modgdame tū neb sān n vi sebrā yit kiuug-kiuugu. Yaa ne taaba, yaa raoa ne paga yam vēnegr, la yam pukr bī pagba, b tog n kē kā-sebre. Y yeele ne ! y yeele ne dem ne taaba kādengē. Rill zū-noogo! y yeele yesa! Wēnd kibar ning y sēn n na kema wiligda kādengē kā demā yōod ne ninsaal vūm.

Pagb koees limor a yiib n soab la woto. Yāmb reeg a pipi limorā ne sū-noogo. Zugnalā kaoreng pa sek ye tū neb ket n bolgdē. Wiligdame tū yāmb saka zugnalā, y sīd tōog n kēes kom pugli wā reega-lame n na maan y kibay sebr, y tuum-teoogo. Sēn le yiida, yāmb pagbā pēgā sebrā. Wusg wilgame tū sebrā tara koees sēn vēnegd pagbā b zū-loeesā zugu.

Limor kāngā le ya koe paa-la, kibay paalà n bebe. A kaoreng na le talla yōod ne y fāa.

Sebrā pugē y n na karem a: Pipi - Kāadēma yellē-bōe yīng tū b wūlg kadēng kā-dēma yell goama? rūnda

Yiibu : Kom pugli wā kao-reng yelle. B wilgame tū pag n zāad dūniā, Rēnda d sān tōog n kēes kom pugli wā kaorengo, yaa āndūni wā fāa la d fāagda. Kibar kān-Sēn le yiida, yāmb pagbā ga wilgda tōnd yōod ning tōnd sēn n na paam ne kom-pugli wā kaoreng kēesgo.

Tāabo : koambā rot kōom (pirsō)

kibar kāngā yaa sēn yūl tū d bāng tū koamb wusg n be pirsō rāmb pugē. Tū b rat tū d ges d koambā guulg yell la b saglse.

Pagb koeese

Neb yak lagem n kē kāadem

Laloa wā no-tūuds singa tūubu
Hal ba ne rūndā, sāmbg ket n
kae ne ned fāa, tū kāadem nins
sēn maand-b kādemse sōor ket
n pa waoog ye.

Pag ne rao zems taab n zīē bal
tū pa tū ne kādengē wā sōor
tara paasgo. Tēn-kiremsē wā
nebā vuuya ne taab hal n tū tāag
b yōore, n pa tol n tēeg n wilg b
lagem-n-taarā kādengē ye.

Woto yaa kaset sēn wilgd tū
nebā pa mi noy nins sēn gāneg
kāadem weengē ye.

Bala, kāadem sūd-sida, yaa sēn
tūud-a ne kādengē, la kāadb a
yiibā yam-yākre.

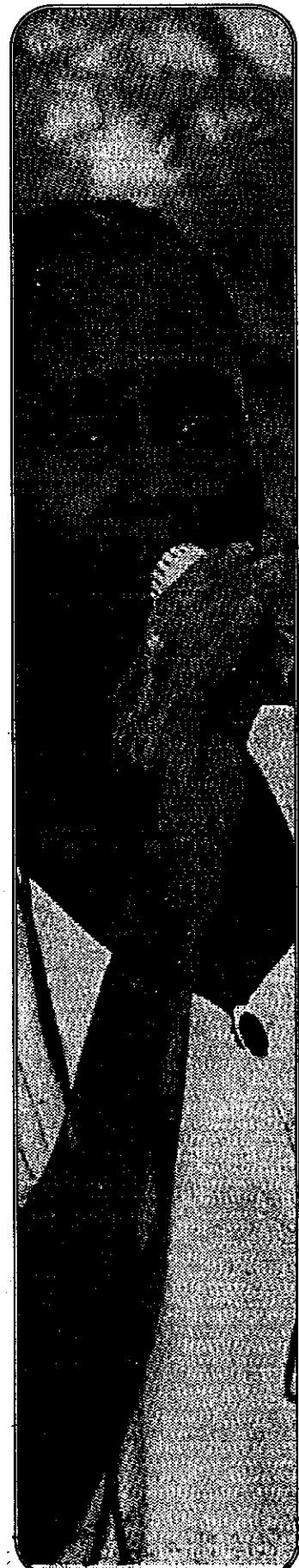
A yaa sor sēn tōe n wa ne zak
yidgri, tū zak vuūm no-gānegds
sebrā yaa tōnd tēngā laloa sēn
get yel-kānga. Seb-kāngā paa-
ma pāng yūm 1990 yūmde.

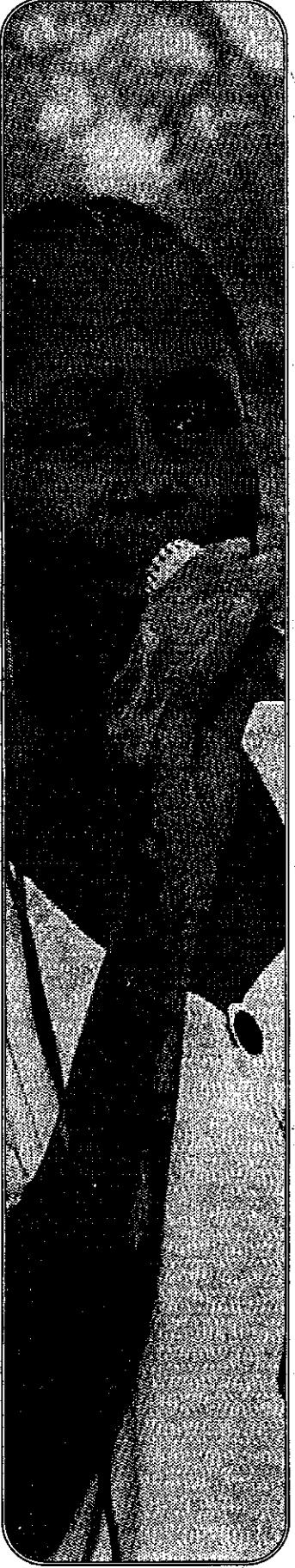
A yaa laloa sebre, sēn gūdg
kāadem sēn tūud ne modre,
sēn yaa būmb sēn ket n tar
pāng tōnd Burkina Faso tēms
wusg pusē, n namsd kom-pugli
ka teka.

Zak vuūm no-gānegds sebrā,
sēn wilgd kāadmā kōom soaya,
kāadmā kōbgo, a kaoob soaya,
a welgr soay n koagend rogi-
wiyā, n wilgd faad puūb soaya,
n leb n wilgd zakā zāab led-
taab weengē.

Tōog tū nebā fāa wūm seb-
kāng vōor lebga yōod wusg ne-
do, tū bala, a koagend-d-la ne d
zagsā pusē zaba, naoor wusg n
sāamd d zīnd-n-taare.

Yaa woto yīng n kīte, tū
ministeer ning sēn get-a zak
vuūm lā a koglg yellā māo tū
seb-kāngā yi. Seb-kāngā tuūmd

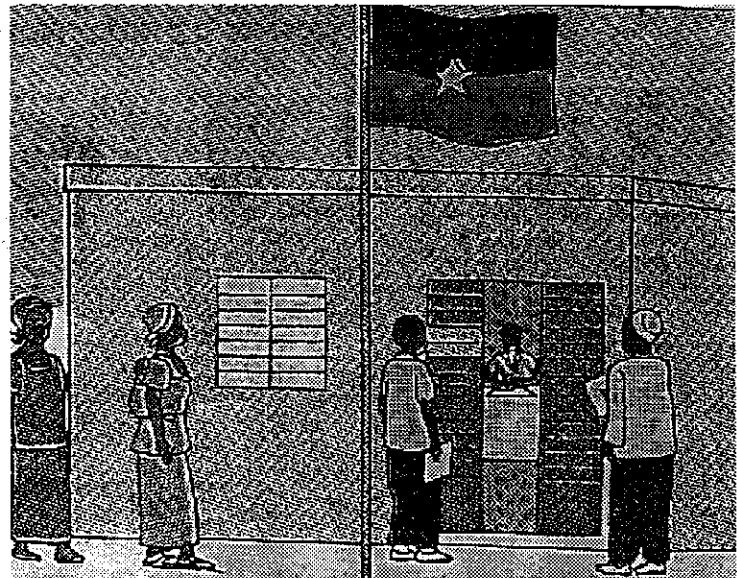

yaa a saglg nebā
tū b wōm la b
bāng tū neb yak
tōe n naag n kēe
kāadem daar a
ye kādengē.

Neb yak mag n
kē kāadmā zoe n
maana porvēns
rāmb a 6 puse.

Yaa Kaadyoogo, Bulgu, Bugriba,
We, Pasore, la Yaadtēnga. Yi-
kāadb wusg sēn da zoe n be ne
taab tōog n wa manesa b kā-
dem sēb kādengē, n sak n na n
tū noy nins fāa sēn gāneg a
pugē. Yi-kāadb wusg sēn da solg
n zīē, puka b mense, n dīk sard
n na n koglg taaba, b sēn lagem
taab noog la toog yīnga.

Yaa faoore, tū neb wusg ket n

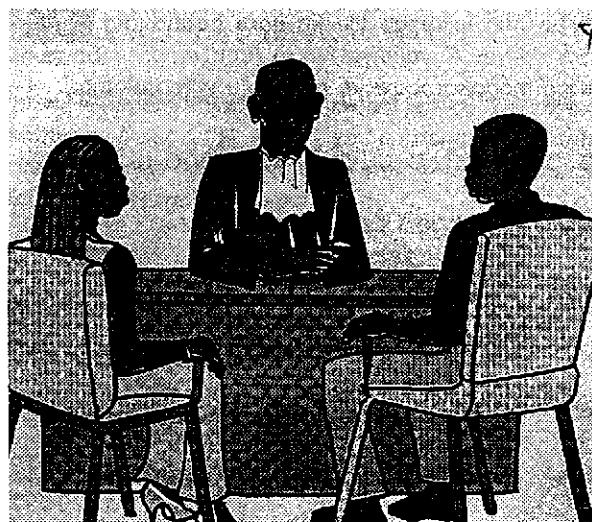
tōta kādengē kāadmā yōod
wumbo.

Moos maana b yel-bünd n yetē
: "tū kegb yōod pa bāngd tū sā n
pa zīndg wakat ye".

Yita toogo, ne neb nins sēn ket
n pa faad-b kādengē kāadmā, tū
b tōog n yā yel wusg tum b sēn
tōe n seg b kāadmā pugē.

Sēn yūd fāa tēn-kiremsā, pug-
rikdsā yela, kom-tāmpīibā yela,
faadā pōlub yela.

Sebr ning sēn get-a yi-
kāadem la zak pugē
vūlumā, yaor laloa sēn
manegd yel-bāmbā buudu.
Kēng kādengē n tū maan
yikāadem pa yel-toog tū d
sā n tōll ye.

Sā n yaa ne bāensā rotē : Kom-bāooneg sēn be bāens rotē

Būmb ning sēn yaa vēenga, yaa tū kom-bāoonegā sōor tara paasg bāensā rotē Burkīna Faso kaandre.

Yaa sid tū bāens rot kēer pusē, b yāgsa zīis koambā yīngā, la baasg fāa d sā n get koambā sōor bāensā rot pusē, b sēn balg-b rāmb n na n bō, bī b sēn zoe n kao-b rāmb buudo, a yaa būmb sēn pa zēkd Burkīna Faso rāmb zugu. Tōnd bāensā rot pusē, d yāta koamb yuum sēn zems 13, 14, 16, 17, 18, rē fāa tūu ne nin-kuvre, wag-dem, kē ne taab ne pānga, pus yiisgu, wall rog-n-ti-lobe, la wēeng zāngā, d yāta koamb sēn kēesd b mens tab-wēengē wā (tū b boond tū

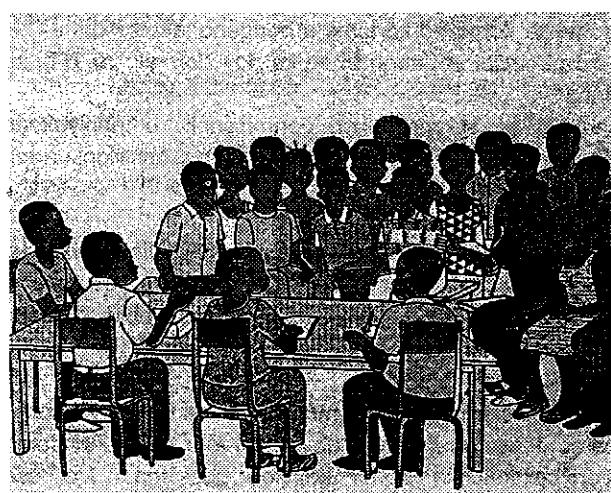
doarge).

Woto fāa yaa zagsā, la zāmaanā yelle. Koamb nins sēn kē-b bāensē wā sōor sēn tū yūd fāa yaa : kub-biy wā, kom-lobdsā, kom-zoetsā, sēn kē-b lekoll tū b kaorengā pa zāag zīigā. Bāensā rotē, koambā yāta yel be : rī-vuk daarā tōre, yamle-yelā kaalem, la bāase.

Sēn nan pa zār bala, la Unisef (UNICEF) wa ne sōngr n viglg buudā goam karen-doogo, la a luglg suudg la raad wāab tuumde, kom-bāooneg nins sēn be-b bāensē wā

yīngā.

Woto yaa sōngr sēn wa n teend Aksō səsiyall (ministeer ning sēn get-a zagsā vuūm la nimbāanzoeer yelle) tuumdā. Sōng-kāng wala d sēn wilg tū loogā mi n segda zu-loees teedā weengē, sēn na yūl n tōogē wa sēn segd n gōog kom-wēgems nins sēn zoe n be-b bāensē wā. Bala, yaa gīblgā bal a yen tāa n yaa sor n tōe tū bi-wēgeng bas a tuum-yoodā n dīk so-sōngo, n lebg nin-turg a taab sōka. Yel-kāngā yaa sard ne Burkīna Faso fāa nin-buiidā, tū b segd n pids-a.

Kom-yōkdse

Sēn kēed ne sull ning b sēn luglg
Burkīna Faso kaandr yel-kāngā
yīnga

Tēegr yīnga, Burkīna Faso sakame n tik a nug sā n yaa ne wala no-sūr ning b sēn dīk hal Eyn (Haye; nasaar tēng a yeyn yuure) sig-noor kiuug rasem 29 yuūmd 1993 soabā sēn kēed ne wala koambā koglgo, la zems taab ne zāmaan-zēms kom-yōkdsā yīnga. No-sūr seb-kāngā koambā koglg yīng noy sīnga tūub sig-noy kiuug pipi daaṛ yuūm 1996.

No-sūr seb-kāngā yōod ye bee ne togs n keng bī ?

Seb-kāngā tuūmd la a yōod koambā yidgr wēengē, la b koglg kūsg yaa toogo.

Burkīna Faso kaandre, koambā mi n segda namsg wakat kēere, hal b yāadmē, tū sāamd sūuri.

D sā n giīg n ges zīis nins b sēn deesd koambā n zāadā, wala Omkizito (HOME KISITO) d wōmda a vōor nana-nana.

Sōor waoog koambā sōka b sēn lob tāmpōyē, tuudē, bī soay zutu, b rogmā paalem.

Buud kēer ket n kisa kīnkirsi, kom-tāmpība, sēn tū ne pus b sēn da pa rate, tū ketē. Yel-kāensā rond yaa tū d mi n sega koamb sēn ki n deg viwugē. Yaa rē n wilgd tū koambā reesg zīis sōor yalg yuūma noore. Zīig fāa b sēn deesdē koambā, b rengd n zāad-b-la ne b tōog tēka, la b baood zāmaan-zēms rāmb sēn na yī koambā rog-yōkdba. Wakat-kāng moasā la nao-kēndr sēn tōe n yī wook bī koeeg rikda, sēn tū ne laloa sēn wilgi, tū pag ne a sīd ninsb sēn tar-b biīgā raab tōog n paam-a. Koamb nins sēn tōe n paam-b rog-yōkdsā yaa b sēn pa mi-b rāmb roedbā, roedb sēn ki-bā, wall koamb ninsb roedb sēn kō-b sore. Bāng-y koambā yōkr vūgsi reeg biīg n zāad bala, wala leeb-taab pugē, tū b reeg biīg n zā, bī kom-yōkds mens-mens zāab sēn pa wāag daare. D sā n wōmda wōmbo, yaa tū tōnd tēngā rāmb segd n deng n maa-na nimbāan-zoeer ne taaba. La buko, Burkīna ka, talemd

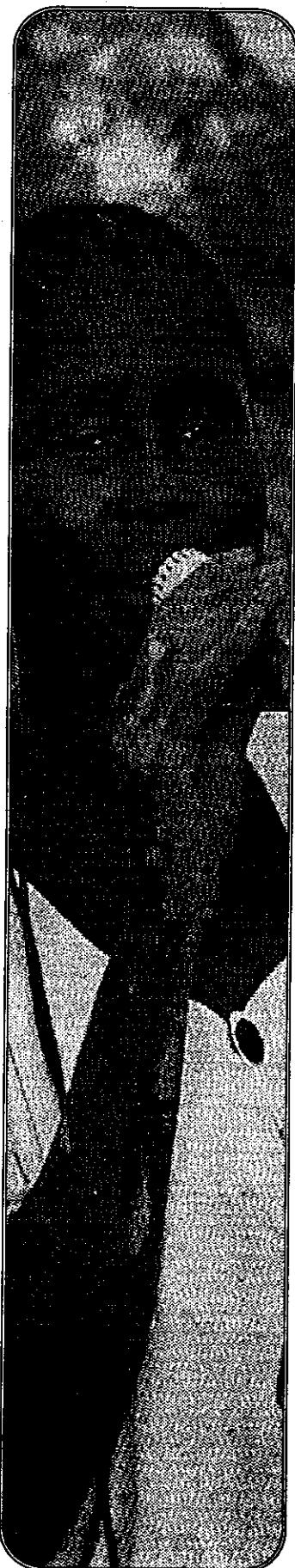
yīnga, neb sōor paoodā sēn sakd n wē b yāoog n deeg kom-bobendse.

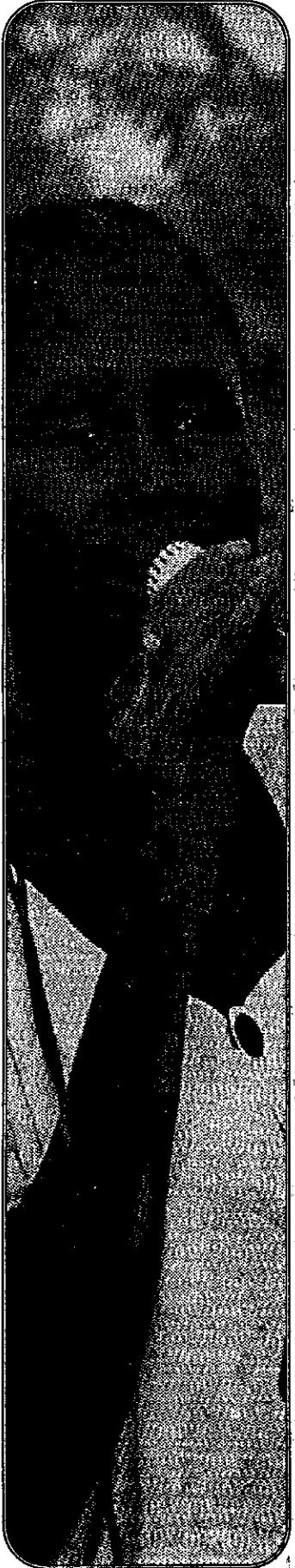
Rē me n kīte, tū taoor dāmb nins sēn get-b kom-bāoo-negā yellā, mi n kong n kos zāmaan-zēms rāmb sōngre. Woto, rūndā-rūndā d sīd yāta neb wusg sēn sakd n deesd kom-bāmbā buudu. Makr wala kīnkirs nins sēn dog-b yūum 1994 Sapōn soolmā tēn-bil a yembr pugē tū kom-deesdbā sull a ye b sēn boond tū Omkizito kell n deeg-b b ma nusē, a sēn da zoet ne-ba, tū bala, tēngā rāmb ra yeelame tū koamb a woto buud wata ne yel-beedo, la rēnda b kō-ba n paam n tūlge. Kīnkirsā d sēn gomdā paama rog-yōkds Fārense. B wata kaandr meng n vuusg b vakāas rāmb wakate. N tāag rūndā, tōnd tēngā ket n pa tar sul-kaseng sēn get noor ning b sēn dīk Eyn wā tūub wa zāmaan a taabā sēn maandā ye. No-rīkds nins

sēn da segd n yiis tū sull ning sēn na n ges-a tuum-kāngā vōlīmdā ket n nan bee seglg zugu.

Sul-kāngā buud a woto yōod yaē-la a tōog n ges zāmaan-zēms rāmb sēn dat-b kom-yōkdsā kosg seba, n tōog n vaees n wūm koamb nins b sēn zuud n kēed zāmaan a taabā, la a sōng tū wūm-taab kē tōnd tēngā ne zāmaan-zēns sōka, kom-yōkdsā weengē. D sēn beē nand rūndā la woto, n baood soay nins d sēn na n tū tū koamb nins sēn be-b toog pugē tōog n pus la b yēeg n wisge.

Taalā bee ne nebā fāa rūndā, b sēn tōe n ges beoog zāmaanā metb yelle, b yaool pa kos n na n wa dūni ye. Moasā, d pa segd n maan sāmbs ne yōod ning sēn be remsgā pugē, wala mining-wēns kēere, rog-n-mikā manesem kēere, n zēk n paas ne manesem-yood buud a taab sēn naagd n wēgd pag la biiga.

Dūni wā pugē rūndā, koamb koamb tus ka tek sāamda b vuum, b laafi, la b yidgri, b sēn tōmd tuum sēn yıld b pāng yīnga. Koamb wēgb paoongā baoob yīng yaa dūni wā zāng tuure, la a puugd sūuri.

Dūni wā zāng sorwūs ning sēn get-a tuumđ yellā tū b boond-a tū BIT (Beyite) makda rūndā-rūndā, tū koamb sēn ta milyō 250 sēn zems-b yuum a 5 n tāag yuum 14 n tōmd n kēesd paoong tēms ninsb sēn nan be-b yidgrā sor zugā. Kom-kāens sōka, b sōor sēn ta milyō 120 n tūmd daar tōre. Sēn kell-bā tūmda tuum a taaba, n paasd ne lekollā, bū tuum a taab sēn pa kēesd ligdi. Tēms ninsb sēn nan be-b yidgrā sor zug sōka, yaa Afirk la kom-tūmdsā sōor tū waoog n yıldā, bala, kom-tūmds 100 zugu, 41 wā fāa bee Afirk. Kom-tūmds 41 wā pugē me, 37 wā fāa yaa kom-pugli.

Burkina Faso kaandre, kom-

tūmdsā sōor sēn waoog tuum nins zut yaa koobā la guulgā wēengē.

Sā n pa yi ne woto, rēnd b bee nug-tūmā buud toey-toey zām-sg zīsē, wall sānem-bogdē.

Leb n yaa wala kom-pugli nins me, b sēn dīk tū b tōmd zagsā pusē, bū b gilgd n saad n koos-dame.

Sā n yaa ne sūpaolg kiuug yuumd 1997 ne tūlg kiuug yuumd 1998 soabā sōka, vaeesg kītame tū b kolg koamb 2000 sēn tūmd Burkina Faso kaandre, kītame tū b tōe n wilg tū kom-kāens 100 pugē, b 14,20 yuum n paoog 10, b 100 pugē me, b 76,7 n pa kē lekolle, tū b 100 yasa, bāmb 53,35 n pusd n pa tond n kē lekoll ye.

Sēn-leb n beē me, kom-kāens pugē b yāame tū b 100 zugu, b 53,43 n tōkd zūb zislem sēn tōe n yūg kūlo a 5 n gilgdē. Bāmb sōka, b 100 pugē, b 89,50 n tūmd ne naong wūsg wakat a 6

tōr daar fāa, tī beool-n-tūp kaē, tī nimbāan-zoeer kaē.

Boto, koambā tōe n wa sega sabab-wēnse, la zu-loeeese. Tumd-n-pa-vuusdē wā mi n waa ne sāmpaog wusgo. Rasem a 7 pugē tuumd sēn pa tōg n loog wakat 20 wā mi n tī loogame. Yaa būmb sēn sāamd zāmsg tōogre, sēn tog n yūd fāa kom-pugliē wā, tī bāmb le segd n tuma b pug-tuum n paase.

Kom-bāoonegā tuumā togend-b-la ne yīn-will sabab rāmba. Sāmpoag sēn tūud ne namsg buudu, yīn-wilā meng golengo, sēn tūud ne bōn-zīsd zāabo, tī ketē.

Sēn paasd woto, yaa wala sū-sāams sabab-wēnse, sēn tī yūd fāa kom-pugli nins sēn ya-b zags pusē tuum-tumdbā, sēn voi keemse, n pa tōe n paam rogem yīn-sidg nonglem.

Koobā wēengē la kom-bāoo-negā tuum yaa wēng n yūda, b laafīē, la b koglgē, tī-puusdmā yīnga.

Yel-be-kāngā tūm yāab bee kaoosg pugē. Kom-bāoonegā

tuum sēn yaa yellā, pa būmb sēn tōe n maneg beoog ne a vēegr pugē ye.

Kom-bāoonegā tuumā wilgda tēng talemdo, Ya a sēn sek a menga. Burkīna kaandre, d pa mi kom-tumdsā sōor takū ye. La sā n ya ne tēngā taoor dāmb sēn get-b yel-kāngā yellā yam-yākre, yaa b gāneg tuumdā ball-balle, tī pipi tuumdā yaa nin-buiidā saglgo. Bala, rogbw wusket n tēedame tī kom-bāoonegā sēn na n tumd n kēesd ligd sāoa wa lekoll kōom, la boto leb n sōngd-b lame tī b paam bāngr tī tall yōod ne-b beoog daare. Woto yīnga, d segd n maoame tī Burkina Faso koambā pus tuum-toodā maanego.

Woto la tēngā soaadb rata, sēn na yūl tī biig fāa tōog n yidgi. Rūll biig fāa togame n paam zāab ning tī yūl wala sul-kaseng ning sēn be nasaar-tēng n get āndūni wā tēms lagem-n-taar yellā (Nations Unis, Nasiyō zini) sēn gāneg noy ninsā raabo.

Zabr ne Sida wā

Kubis 200 000

Burkina Faso
kaandre, zoe n
looga nugu !

Burkina Faso,
koamb, wusg
zoe n bee sida
wa zu-loees
pōg rūndā-

rūndā. D tōe n sōka d mens n
ninsā, nin-bāmbā rāmb vōlum na
n wa yū wāna ? D sēn mi tī hal n
tāag ne moasā, sida wā ket n ka
tūm.

Bāagā singr wakatē, b sēn tēed
tī yaa pag ne pag kē ne taab bī
rao ne rao kē ne taab bāagā, a
vargda yōy dūni wā zāng pugē.

Zīig fāa sida wā kuudame. Yaa
yuum 1986 yuumdā bala la
Burkina Faso bāng sida wā
belem fasī.

Hal wakat-kāngā, (yuum 1986
yuumdā) bāad rāmb 26 la b yā
yā. Bāad rāmbā sōor sēn kōms
taab yuum 1999 yuumdā, b mak-
dame tī b sōorā yūga neb 17000.

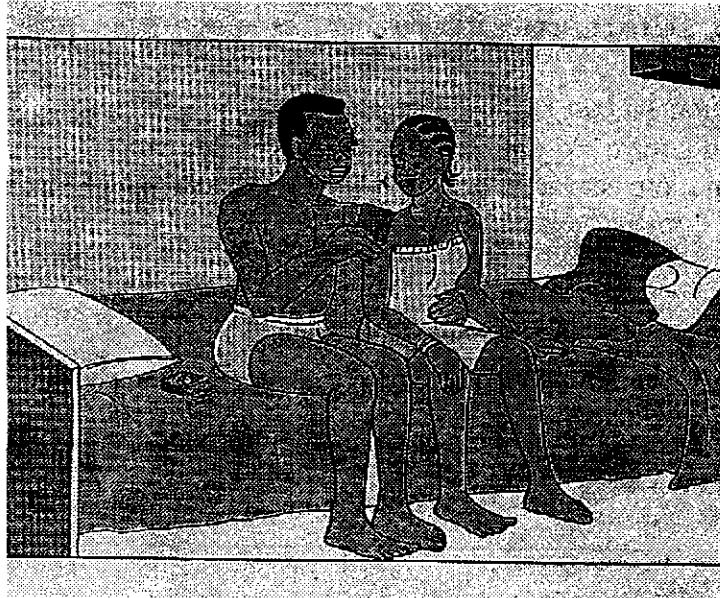
La sā n yaa ne ONU (āndūni wā
zāng sul-kasehgā) sēn paam sōy

ninsā, Burkina Faso wakat-kān-
gese, nin-bāmbā rāmb vōlum na
ga, yaa neb 370 000 n vōl ne
bāagā biisi, rat n yeel tī neb 100
zugu neb a 7 n kēnd ne bāaga.

Sōy-kāensā wilgdamē, tī Afirk
zāmaanā wīndg sēn lūltē tēmsā,
Burkina Faso (Bas-yard tēngā)
yaa yiib-n-soab ne bāagā
wēengē. Yuum 2000 soabā
pugē geel pa kūs yel-kāngā ye.
B ye wilgame tī sā n yaa ne sēn
vōl-b ne bāagā bilā, neb 100
zugu 10 yaa sēn vōl-b todse
wā, 13,1 yaa sofēemb sēn togd-
b soayā, neb a 8,5 yaa pug-
tutse, neb 25 wā yaa sēn bēed-b
kōs-kōdgā, tī neb 23 yaool n
yaa sēn bēed-b taoōr bāase.

Yā wā, yaa yel-wēnde, n wilgd
tī būmb sā n pa māane, bāagā

na n kell n dita nebā buud fāa
sēn pa yāk toadga.

D miime moasā, tī zūmā kūun
la pag ne rao lagengā poore,
sida wa tūuda ma sēn tar-a
bāagā bil n long a biiga.

Dūni wā pugē rūndā, b makda-
me tī kom-kubbs sōor taa milyō
13,2 sida wā sababo, wusg fāa
kiime.

Afirk soolmā a yembr sōta
kom-kubbs 35 koabg zug dūni wā
zāng pugē, wēng zānga,
Burkina Faso bee tēms nins
bāagā sēn paamē n yāngā suka.
Bala, kubbs 200 000 la a zoe n
maan kaandre !

Tol n sid looga nugu
Yel-kāngā maanda rabeem
wusgo, n sāamd vuum la paon-

go. Woto sēn
maande, zags
wusg la buud
wusg miimame.
Koamb nins yellā
sēn paam-b
rāmbā vuum bee
siksak pugē.

Sōor waoog
koamb sēn bas

kaoreng b rogb kaalem poore.
Pa lingr ne-do, tī d ne kom-
kāensā tī b yaand n zāad b
mense, tī koglg meng-meng
yaool n kaē, tī b vuu yūr la
yaeesg pug beoog yūr yīnga. D
miime moasā, tī d segd n modg
n nadga ne bāagā gudgre

Pagb-Koeese
*yaa sebre sēn yīt kiuug kiuugu
buudā goam pugē, d pagb la d raap
vēnegr yīnga*
Sebrā taor soaba
A āriyet Yilboudo
Seb gondbā:
A Moylis Sawadgo
A āzelik Yilboudo
A Yivet Täsembeedo
A Evaris Zōngo
Bāng limore.(226)239648
(226)247127
Sebrā yīlsig tū ne AEPJLN sōngre
BP1197 Ouagadougou
BURKINA FASO